

15/2/2018

נושאונט מס' 45

דבר העורך

שלום לכם,

אחת לשנה מקיימת איל"ת אסיפה שנתית ובה מוסרים בעלי התפקידים באגודה דיווח על פועלם בשנה האחרונה. לאחר מכן מתנהל דיון פתוח, בו נוטלים חלק כל החברים. אסיפות אלו מחויבות על פי חוק העמותות, והן מהוות אמצעי חשוב להתוויית דרכיה של האגודה שלנו.

במה הדברים אמורים? בראש האגודה שלנו עומד יושב ראש – בשנים האחרונות זהו חברנו **יצחק ברק**. יושב ראש האגודה והועד שלה קובעים את המדיניות לפעילות שלנו. הדעות, הרעיונות וההיזון החוזר אותו אנו מקבלים מחברי האגודה בא לידי ביטוי בעיצוב המדיניות שלה.

הנה דוגמא בולטת: בשנים האחרונות, במענה לפניות חברים, החליט היו"ר ברק לתת את הבמה במפגשי האגודה גם לחברים שאינם מציגים בתערוכות. גם קודם לכן הייתה לחברים אלה אפשרות להיות הדוברים במפגשים, אך בשנים האחרונות זוהי מדיניות מכוונת. במפגשים האחרונים ניתנה הבמה לחברתנו **רחל ברלב** (סביבוני) ולחברינו **גל שיפרון** (תולדות משפחתי) ו**אריה שוהם** (שואה וסטאלין). הדגש בכל המפגשים הללו היה האוסף ולא התצוגה. לא היה דיון על נדירות ועל כללים, אלא על הנושא בלבד.

מכאן שתי מסקנות: ראשית, גם אתם יכולים לבוא ולספר על האוסף שלכם. אין צורך להיות בעלי מדלית זהב גדול כדי לצעוד קדימה וליטול את המיקרופון! אנו סבורים, כי באי המפגשים שמחים לשמוע קולות אחרים ולהכיר מקרוב נושאי איסוף אחרים. שנית, חשוב להיות חברים פעילים באגודה. תגובות החברים, שעודדו אותנו לשינוי מדיניות, הן חשובות ומשפיעות.

במהלך חודש אפריל נקיים את האסיפה השנתית שלנו. מועד מדויק ייקבע בהמשך, אך כבר עתה אנו קוראים לכם לבוא ולהשפיע.

שלכם,

יורם ולורנס

מותר, אסור, לא כדאי – חלק ראשון יצחק ברק

אנו, אספני התימאטיקה, מתלבטים מדי פעם, כאשר אנו נתקלים בפריט אטרקטיבי, שמפתה מאוד להוסיפו לאוסף שלנו, ובכך לגוון את מבחר הפריטים. וכאן המקום להדגיש: אוסף פילאטלי, ובמפורש אינני אומר – אוסף בולאי, מכיל לא רק בולים, אלא כל פריט השייך לתהליך יצור הפריט ולהעברת הדואר מהשולח ועד הנמען.

פריט פילאטלי יכול להיות בול או מעטפה, שלב מהליך עיצוב הפריט, שלב מהליך ההדפסה שלו, תווית רישום, חותמת וכל ציון על הפריט המציין את המסלול אותו עשה דבר הדואר. כל זאת בתנאי שכל אלה יוצרו או נעשו על ידי רשות רשמית. פריטים פרטיים כגון תוויות, מעטפות או כלילים פרטיים – אינם ראויים להיכלל באוסף. כמובן שאנו רשאים לאסוף ככל העולה על רוחנו – פוסטרים, תוויות פרסום, מעטפות יום ראשון עם ציור אטרקטיבי. פריטים כאלה יכולים להיות חלק מאוסף אקלקטי, אך אינם מוכרים רשמית כחלק מאוסף פילאטלי, ובוודאי שאין להציג אותם בתערוכה רשמית.

ברצוני להציג במאמר זה, על שני חלקיו, מספר פריטים, מהסוג שאספן תימאטי עשוי להיתקל בו. חלק מפריטים אלה הם רצויים, ולפעמים אף רצויים מאוד, באוסף תימאטי, בעוד שמאחרים כדאי להתרחק.

נתחיל בשלב הראשון, הלוא הוא ציור הבול. כאשר מדינה מחליטה להנפיק בול לכבוד אדם או אירוע מסוים, הרי השלב הראשון הוא עיצוב הפריט. בדרך כלל נוהגות רשויות הדואר לעבוד עם מספר ציירים קבועים, ולהזמין מהם הצעות לעיצוב הבול. במקרים אחרים מכריזים על תחרות פתוחה לעיצוב בול, אשר כל אחד יכול לקחת בה חלק.

הנה דוגמא, הלקוחה, כמו גם שאר הדוגמאות, מהאוסף שלי על תולדות התעופה עד לשנת 1914: בשנת 1968 החליט הדואר הצרפתי להנפיק בול לכבודה של **ז'אן ד'ארק**, הנערה שמילאה תפקיד מכריע בהסרת המצור של הצבא האנגלי מעל העיר אורליאן בשנת 1429. המשימה הוטלה על אחד מציירי הבולים המפורסמים בצרפת, **אלבר דקרי** (DECARIS). בשלב הראשון הכין האמן מספר סקיצות שונות, על מנת שמהן יבחר הדואר את הציור הרצוי לו.

בעמוד הבא ניתן לראות את אחת הסקיצות, כשהיא חתומה על ידי האמן (בפינה הימנית התחתונה), ולעומתה את הבול הסופי בפינה הימנית העליונה. קל לראות, שסקיצה זו שונה מאוד מהעיצוב הסופי שנבחר. אין ספק, כי הסקיצה המצוירת ראויה להיכלל באוסף פילאטלי, שהרי היא נוצרה במסגרת תהליך הכנת הבול. מסיבה זו מותר גם להציג את הפריט בתצוגה תחרותית. האם כדאי לעשות זאת? זו כבר שאלה אחרת.

ראשית, מדובר בפריט גדול פיסיית ולכן הוא צריך להראות נקודה תימאטית חשובה, כדי להצדיק את המקום הרב שהוא ממלא. שנית, לא ברור עד כמה פריט זה הינו נדיר. האם דקרי הכין שלוש סקיצות שונות, או שמא שלושים? מאוד קשה, שלא לומר – בלתי

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

אפשרי, לענות על שאלה זו. מסיבה זו יש להעדיף ציור הדומה לזה של ההנפקה הסופית, כך שמידת הנדירות תהיה מובהקת יותר, ותצדיק גם היא את המקום שהפריט תופס.

וכדי לחדד את הנקודה, נתבונן בפריט הבא. בשנת 1979 הנפיק הדואר של סאו טומה ופרינסיפה בול המנציח ספינת אוויר משנת 1872 (שלא התרוממה אף פעם!). גם כאן מדובר בציור אמן מקורי, אלא שהפעם הציור זהה, כולל הכיתובים, לבול המונפק.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

במקרה זה ברור, כי קיים רק עותק יחיד של הציור, אשר נשמר בארכיון הדואר. לשמחתי, בשלב מסוים החליט הדואר ל"שחרר" פריטים מהארכיון לשוק האספנים, וכך יכולתי לרכוש אותו. רמת הנדירות כאן היא הגבוהה ביותר האפשרית, משום שאין עוד פריט כזה בנמצא. פריט כזה הוא לא רק מותר לתצוגה אלא גם רצוי ביותר.

לאחר שנבחר הציור הסופי מוכנת גלופה (באנגלית: die) ממתכת רכה. כדי לוודא שתהליך המעבר מציור לגלופה בוצע כהלכה נעשות הגהות, ובמידת הצורך נעשים תיקונים בגלופה. כאשר תהליך זה מסתיים עוברת הגלופה הקשייה, כדי שלא תשתנה יותר, ובשלב זה מבצעים הדפסות ניסיון כדי לוודא כי התהליך הושלם בהצלחה, וכדי לבחור את הצבעים הסופיים.

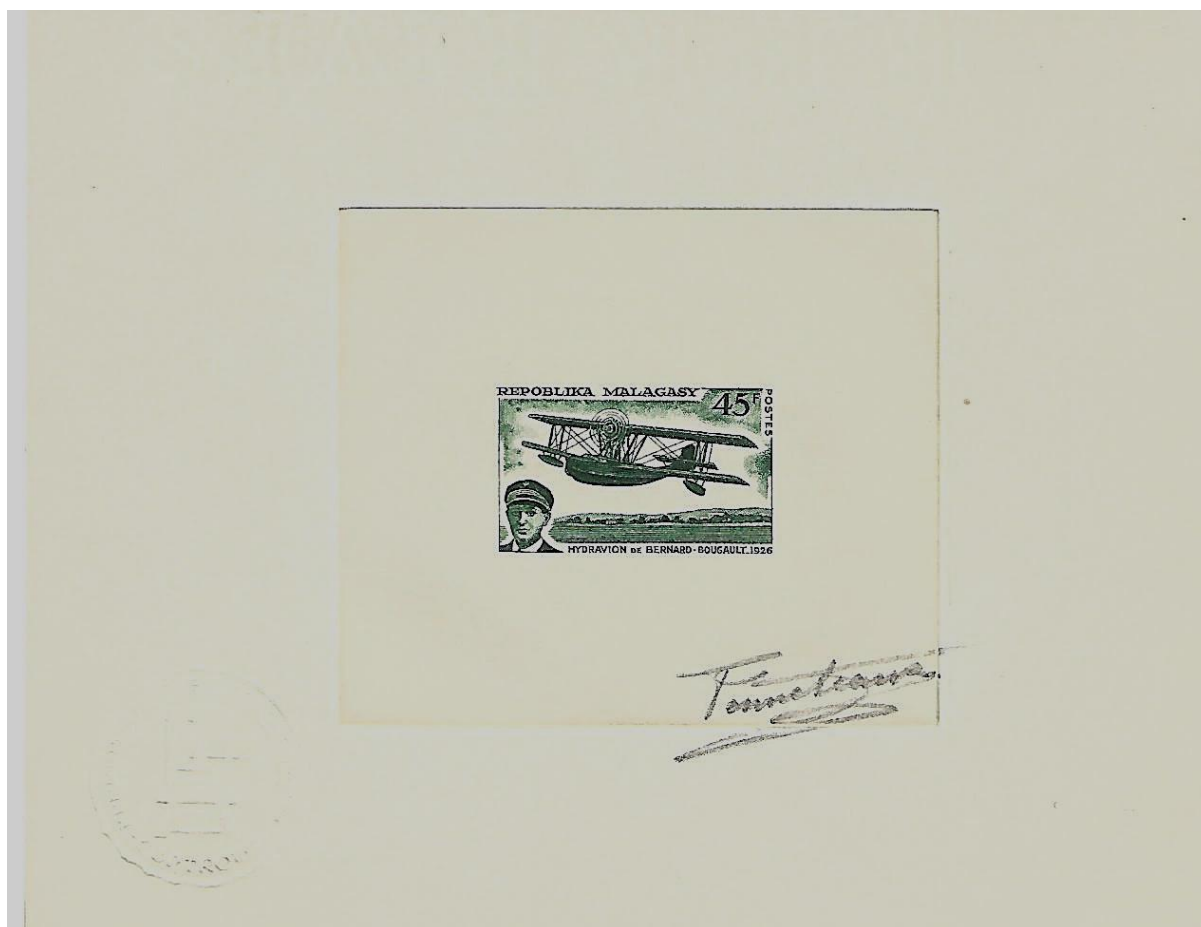
הדואר הצרפתי נוהג להדפיס מספר עותקים של הגהות אלו. כל הגהה נעשית בצבע אחד (הגהה מונוכרומטית), אך נעשות הגהות במספר צבעים, כדי שניתן יהיה לבחור את הצבע הסופי. עבור כל אחד מהצבעים מכינים מספר עותקים מצומצם, ואותם מעבירים לצייר, לצורך בדיקה ואישור סופי. הדפסות ניסיון אלה קרויות Artist Proofs, והן חתומות, בדרך כלל, על ידי הצייר.

סוג נוסף של הדפסות ניסיון נקרא "הגהת מדפיס". הגהות אלו עוברות, בנוסף לביקורת של האמן, גם בדיקה של יצרן הגלופה ושל בית הדפוס, ולכן ניתן למצוא עליהן, בנוסף לחתימת האמן, גם את החותם של המדפיס הרשמי, ה-Atelier du Timbre. סוג זה של הגהות הוא הנדיר והרצוי ביותר. ידוע, כי בסך הכל הוכנו בין 5 ל-20 עותקים בכל צבע.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

פריטים אלה שייכים בבירור לתהליך ייצור הבול, ועל כן מותר וכדאי לצרף לכל אוסף פריטים כאלה.

הגהת מדפיס בצבע ירוק של בול ממדגסקר. שימו לב לחתימת האמן ולחותם של המדפיס הרשמי בצד שמאל למטה. מספר העותקים שהוכן לא עולה על עשרים.

שתי הערות אגב לסיכום חלק זה. ראשית, חשוב לדעת שמבין הגהות האמן הטובות ביותר הן אלו שנעשו בגוון חום – אדמדם המכונה Sepia. הצרפתים נהגו להדפיס בצבע זה רק שלושה עד חמישה עותקים, ולכן כאן רמת הנדירות היא גבוהה במיוחד. שנית, כל מה שהוסבר כאן לגבי ההגהות הצרפתיות נכון גם לגבי כל המושבות הצרפתיות לשעבר. מדינות אלו נוהגות עד היום להיעזר במעצבי בולים צרפתיים, ולהדפיס את בוליהן בצרפת.

עד כה ראינו פריטים שהם חלק מתהליך הייצור של הבול, ולכן הם ראויים לתצוגה. הפריט האחרון אותו נראה הפעם (בראש העמוד הבא) נקרא בלע"ז Epreuve de Luxe. מונח זה מטעה, משום שהוא כולל במפורש את המילה "הגהה" (בצרפתית Epreuve). אספן תמים עשוי להסיק שמדובר בהדפסת ניסיון כלשהי, הראויה לאיסוף ולתצוגה. לא כך הם פני הדברים: מדובר בהדפסה שנעשתה לאחר שהבול כבר הופיע, ולכן היא בוודאי לא חלק מתהליך ההכנה שלו. גיליונות כאלה מודפסים על ידי הדואר במאות עותקים, ומחולקים כסוג של פרסום לאישי ציבור, אח"מים ושאר "מקורבים לצלחת".

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

פריטים אלה לא ראויים להיכלל באוסף פילאטלי, ובוודאי שלא בתצוגה בולאית רשמית.
לדעתי, חבל לבזבז עליהם כסף – שומר נפשו ירחק!

IMPRIMERIE DES TIMBRES-POSTE - PARIS

יצחק ברק, יושב ראש איל"ת, אוסף ומציג את תולדות התעופה מראשיתה ועד לשנת 1914. התצוגה שלו זכתה מספר פעמים במדליה מוזהבת גדולה בתערוכות בינלאומיות. כתובתו למשלוח תגובות: ifib@inter.net.il

על הניסים ועל הנפלאות משה ביאלי

על פי מילון ספיר "נס" הוא מעשה פלא, המיוחס לכוח שלמעלה מן הטבע. הכוונה היא, לשינוי בשגרת העולם מכוח רצונו של האל, כך שהבלתי אפשרי הופך לאפשרי. יש המבדילים בין נס גלוי, הנראה לעין כל, לבין נס סמוי – התערבות אלוהית אשר ניכרת בתוצאותיה אך לא בדרכיה. במקרא מוזכרים ארבעה עשר ניסים גלויים. אחד עשר מהם הונצחו בולאית, ומאמר זה יוקדש להם.

הסנה הבוער

הסנה הבוער – ציור של שאגאל

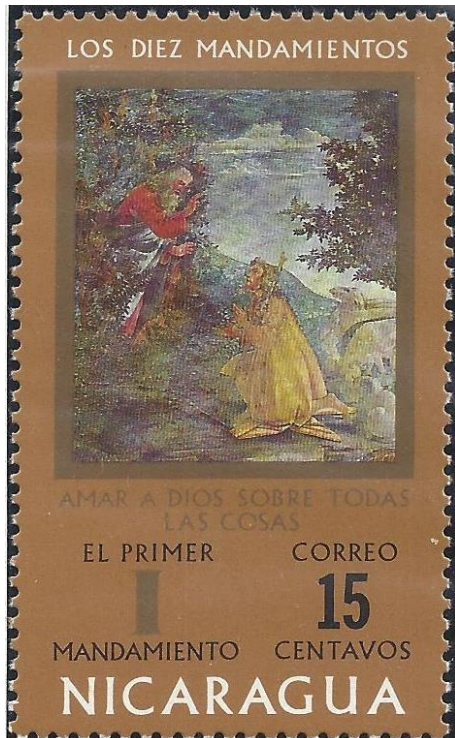
הנס הראשון בו נעסוק פוקד את **משה**, המוצא מקלט אצל **יתרו**, כהן מדין, כמתואר בספר שמות, פרק ג' פסוק ב': "**וַיֵּרָא מֶלֶאךָ יְהוָה אֵלָיו, בְּלֶבֶת-אֵשׁ--מִתּוֹךְ הַסֵּנֶה; וַיֵּרָא, וַהֲנֶה הַסֵּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ, וְהַסֵּנֶה, אֵינֶנּוּ אֵכֶל**". כל בר דעת מבין, שכאשר עץ נדלק הוא נשרף עד תומו. המחזה אותו רואה משה הינו מנוגד לחוקי הטבע הבסיסיים, כלומר, מעשה ניסים.

נס אינו מתחולל ללא מטרה רבת חשיבות. במקרה זה מדובר בהתגלות האלוהית הראשונה לה זוכה משה, ובה מוטלת עליו המשימה להוציא את בני ישראל ממצרים. חז"ל הוסיפו, שכשם שהסנה עלה באש אך לא אוכל, כך בני ישראל התענו במצרים אך לא הגיעו לכדי כליה.

קריעת ים סוף

באירוע זה מתרחשים שני ניסים. ראשית, על פי הוראת אלוהים, מטה משה את ידו: "**וַיִּזְלַךְ יְהוָה אֶת-הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עֶזְהָ כָּל-הַלַּיְלָה, וַיַּשֶּׁם אֶת-הַיָּם לַחֲרָבָה; וַיִּבָּקְעוּ, הַמַּיִם. וַיָּבֹאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם, בַּיַּבָּשָׁה; וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה, מִימִינָם וּמִשְׁמָאלָם**" (שמות, פרק י"ד, פסוקים כ"א וכ"ב).

לאחר שבני ישראל חוצים את הים בחורבה מגיעים חייליו של **פרעה** הרודפים אחריהם, וכאן מתחולל הנס השני: "**וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת-יָדוֹ עַל-הַיָּם, וַיָּשָׁב הַיָּם לַפְּנוֹת בִּקְרַת לְאִיתָנוּ, וּמִצְרַיִם, נָסִים לִקְרָאתוֹ; וַיַּנְעֵר יְהוָה אֶת-מִצְרַיִם, בְּתוֹךְ הַיָּם. וַיָּשָׁבוּ הַמַּיִם, וַיִּכְסּוּ אֶת-הָרֶכֶב וְאֶת-הַפָּרָשִׁים, לְכָל חֵיל פְּרָעָה, הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם: לֹא-נִשְׁאָר בָּהֶם, עַד-אֶחָד**" (שם, פסוקים כ"ז וכ"ח).

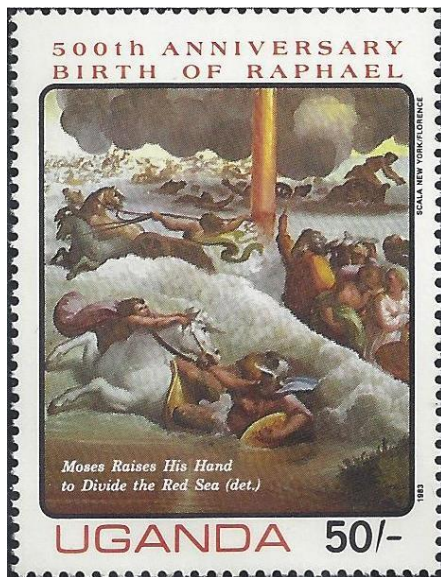

הסנה הבוער – יצירה של בוטיצילי
המדגישה את ההתגלות האלוהית

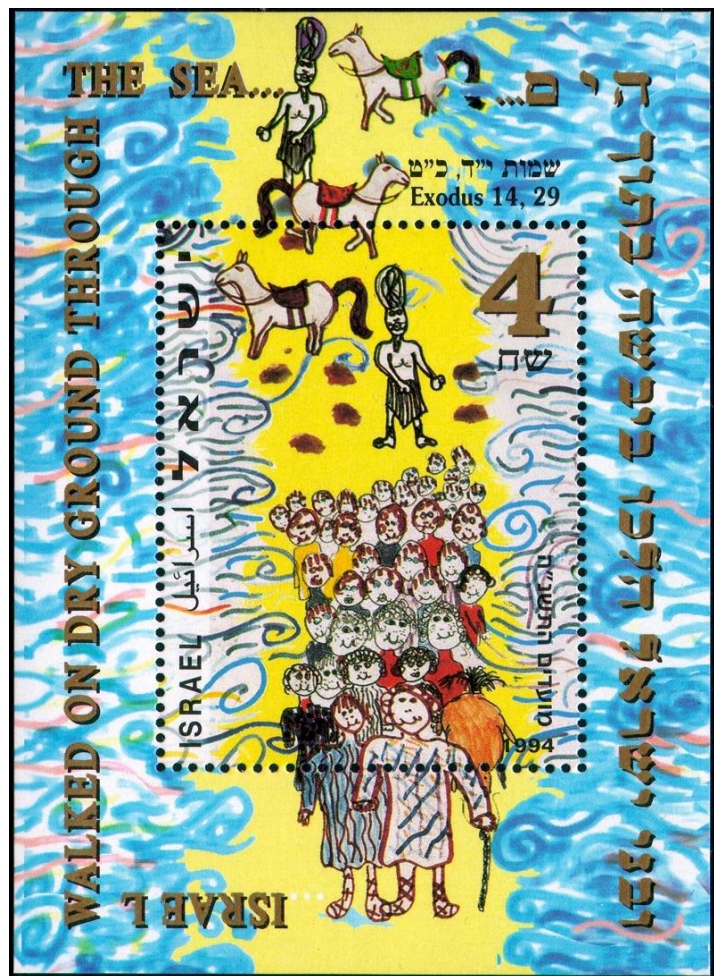
איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

רפאל: צבא פרעה טובע בים סוף

הנס הכפול של קריעת ים סוף הוא אירוע רב חשיבות. בני ישראל, אשר זה עתה השתחררו מחיי עבדות קשים וממושכים, חיו עדיין בתחושת פחד וחרדה מפני המצרים. כאשר ראו את מרכבות הצבא המצרי הרודפות אחריהם אחזה בהם, באופן טבעי, אימה.

מטרת הנס הייתה, איפוא, לא רק להקנות לעם את חירותו אלא להקנות להם אמונה בעוצמתו של האל המגן עליהם.

לחם מן השמים

המדבר אינו מקום נוח להיות בו, ובני ישראל התלוננו לפני משה ואהרן על מחסור קיצוני במזון: "מִי-יִתֵּן מִיְּדֵי יְהוָה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, בְּשִׁבְתָּנוּ עַל-סִיר הַבָּשָׂר, בְּאֲכָלְנוּ לֶחֶם לִשְׂבַע: כִּי-הוֹצַאתָם אֶתְנוּ אֶל-הַמִּדְבָּר הַזֶּה, לְהָמִית אֶת-כָּל-הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב" (שמות, פרק ט"ז, פסוק ג'). מצוקתם נענית על ידי הנס של המן, ככתוב בפסוק ט"ו: "וַיֵּרְאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו מִן הוּא--כִּי לֹא יָדְעוּ, מֶה-הוּא; וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה, אֲלֵהֶם, הוּא הַלֶּחֶם, אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה לָכֶם לֶאֱכֹלָה". ואמנם, בני ישראל אכלו מן המן ארבעים שנה, במשך כל נדודיהם במדבר. הבול מימין הוא ציור של גרגוריוס וסקז, צייר קולומביאני בן המאה ה-17, ונראה את בני ישראל מלקטים את המן ואוכלים אותו.

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

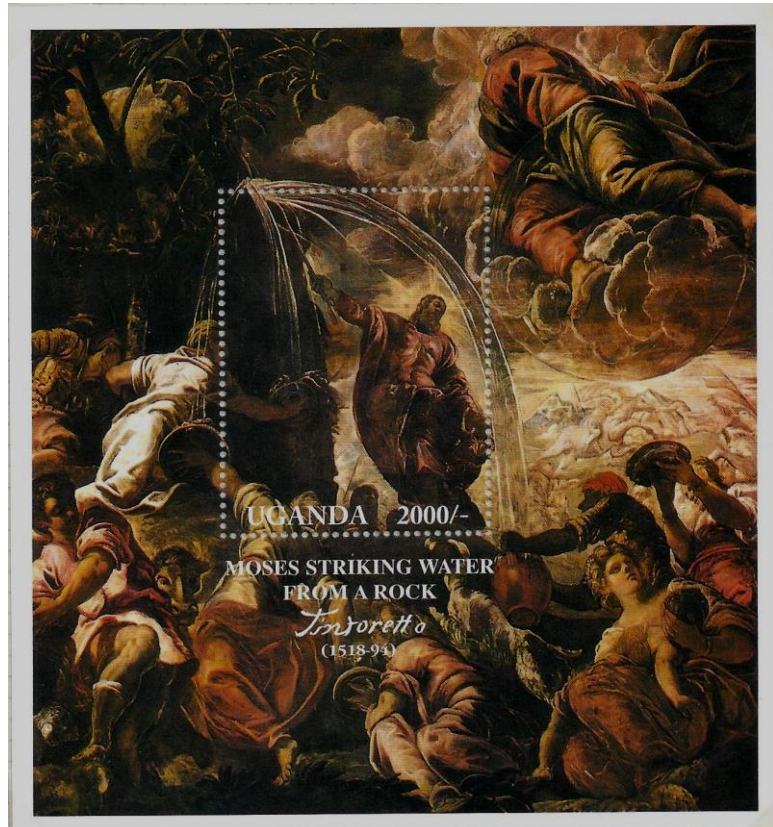

בני ישראל שותים מהמים
אשר בקעו מהסלע.
ויטראזי מהקתדרלה של ברן

מים מן הסלע

בכך לא תמו תלונותיהם
של בני ישראל. בפרק הבא
(שמות, פרק י"ז), כאשר
העם מגיע לרפידים,
מתלוננים בני ישראל על
מחסור חמור במים להם
ולמקנה שלהם. גם הפעם

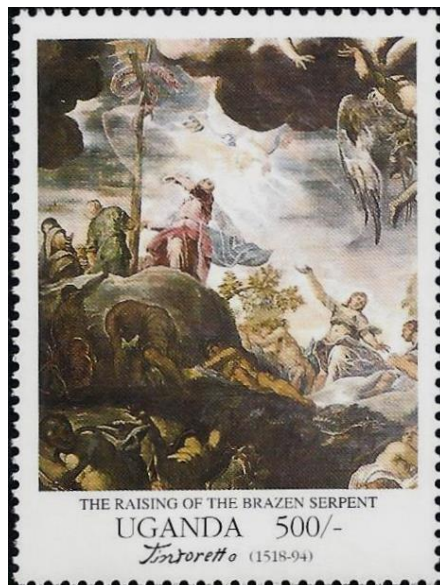
הפתרון הוא מתחום הניסים: משה מכה בצור (בעזרת אותו מטה, אשר שימש אותו
לחציית ים סוף), ומים יוצאים ממנו, לרווחת העם כולו.

משה מוציא מים מן הסלע. ציור של טינטורטו מהמאה ה-16.

מעשה נחש הנחושת

זהו אחד ממעשה הניסים הפחות מוכרים במקרא,
והוא הרביעי המתרחש במהלך יציאת מצרים. שוב,
הרקע למקרה הוא התלונות של בני ישראל על
התמשכות המסע במדבר ועל תנאי המחיה
הקשים: "וַיְדַבֵּר הָעָם, בְּאֱלֹהִים וּבְמֹשֶׁה, לֵמָּה
הָעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרָיִם, לָמוֹת בְּמִדְבָּר: כִּי אֵין לָחֶם, וְאֵין
מַיִם, וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה, בְּלֶחֶם הַקֶּלֶקֶל" (במדבר, פרק
כ"א פסוק ה').

נחש הנחושת מועלה על הנס –
ציור של טינטורטו מהמאה ה-16.

אם בפעמים הקודמות הגיב אלוהים באמצעות
מעשי נס אשר סיפקו את צרכי העם, הרי שהפעם
תגובתו קשה הרבה יותר. הוא שולח נחשים,
הנושכים רבים מבני העם וגורמים למותם. בני
ישראל עושים חשבון נפש, ומבקשים את משה
שיתפלל לאלוהים ויסיר מהם את מכת הנחשים.
בהתאם להוראות אלוהים בונה משה נחש מנחושת
ומציב אותו על נס (כלומר, במקום גבוה), ו"הִיָּה,

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

אם-נֶשֶׁךְ הַנֶּחֱשׁ אֶת-אִישׁ--וְהָבִיט אֶל-נֶחֱשׁ הַנְּחֹשֶׁת, וְחִי" (פסוק ט'). מסיבה זו סמלו של חיל הרפואה הוא נחש המפותל מסביב למוט.

סמל חיל הרפואה

ניסים במהלך כיבוש הארץ

שלושה ניסים אירעו לעם ישראל במהלך כיבוש הארץ, תחת הנהגתו של **יהושע בן נון**. הראשון הוא חציית נהר הירדן, עליה מסופר בפרק ד' של ספר יהושע. בדומה לנס של מעבר ים סוף, גם הפעם עוברים בני ישראל את מכשול המים הניצב לפניהם ביבשה: **"וְהוֹדַעְתֶּם, אֶת-בְּנֵיכֶם לֵאמֹר: בִּיבֹשָׁה עָבַר יִשְׂרָאֵל, אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" (פסוק כ"ב).**

מעשה הנס הבא מתרחש במהלך העימות הצבאי הראשון של עם ישראל בארץ הקודש – כיבוש העיר יריחו, אשר הייתה מבוצרת היטב: **"וְיָרִיחוֹ סָגְרָת וּמִסְגָּרָת, מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: אֵין יוֹצֵא, וְאֵין בָּא" (יהושע, פרק ו' פסוק א'). הפתרון נמצא בעזרת שיטה טקטית צבאית שלא נוסתה מעולם מאז ועד היום: במשך ששה ימים הקיפו את יריחו במשך שש פעמים – הקפה**

מימין: חציית הירדן. משמאל: נפילת חומת יריחו

אחת בכל יום. ביום השביעי הקיפו את העיר שבע פעמים, ובסיום ההקפות תקעו הכהנים בשופרות. בני ישראל הצטרפו בתרועה גדולה **"וַתִּפֹּל הַחוֹמָה תַּחֲתֶיהָ" (פסוק כ').**

הנס המרשים ביותר של ימי יהושע מגיע, כאשר חמישה מלכים יוצרים קואליציה כדי להילחם בעם ישראל. בני ישראל גוברים עליהם בקרב, אך כדי למקסם את ההישג יש למנוע מהם להימלט בחסות החשכה. הפתרון הניסי הוא להאריך את משך היום ושעות האור באמצעות הציווי **"וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁמֶשׁ בְּגָבְעוֹן דּוֹם, וַיָּרֶח, בְּעַמְקֵי אֵילָן" (יהושע, פרק ו' פסוק י"ב).** ואמנם, **"וַיֵּדֶם הַשֶּׁמֶשׁ וַיָּרֶח עִמָּד, עַד-יָקָם גֹּי אֲבִיב",** כנאמר בפסוק הבא. מעשה נס זה הינו, ללא ספק, אחד המפורסמים ביותר בתנ"ך.

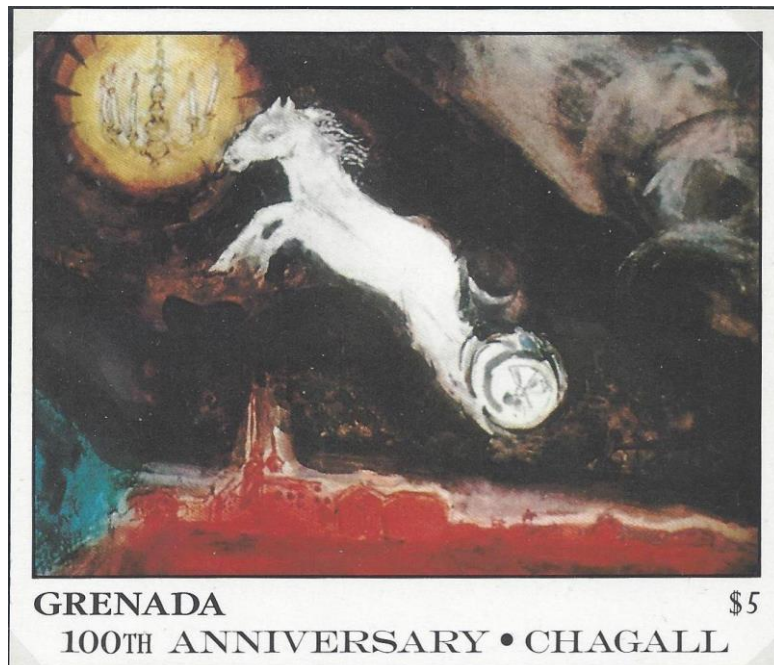
איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

שמש בגבעון דום

בפסוק י"א: "וַיְהִי, הַמָּה הַלָּכִים הַלֹּךְ וְדָבָר, וְהָיָה רָקֹב-אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ, וַיִּפְרְדּוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם; וַיַּעַל, אֵלָיו, בְּסַעֲרָה, הַשָּׁמַיִם".

יושם לב, שרוב הניסים הנזכרים לעיל התרחשו במעמד העם כולו. למעשה, רק מעשה הנס הבוער חרג עד כה מכלל זה. עלייתו של אליהו בסערה השמימה מתרחשת כאשר אלישע הוא העד היחיד למאורע, והוא מגיב בקריאה הידועה "אֲבִי אֲבִי רָקֹב יִשְׂרָאֵל

וּפְרָשָׁיו" (פסוק י"ב). כפי שנראה להלן, מעתה לא יתחוללו עוד ניסים גלויים במעמד המוני בית ישראל.

אליהו הנביא עולה בסערה השמימה. ציור של מארק שאגאל על גבי בול ממונאקו (מעלה) ובצורה מלאה יותר בגיליון מזכרת מאוגנדה (שמאל)

יונה והדג הגדול

על **יונה** הוטלה משימה – ללכת לנינווה ולנבא על חורבנה. כדי לחמוק ממשימה זו הוא ברח ליפו ועלה על אנייה אשר הפליגה לתרשיש. האנייה נקלעה לסערה, והצוות הגיע למסקנה, כי הגורם לכך הוא הנוסע העברי שעלה על ספינתם. יונה הושלך אחר כבוד לים, ללא סיכוי של ממש לשרוד. אלא שכאן אירע לו נס: דג גדול בלע אותו, "אחסן" אותו במעיו במשך שלושה ימים ולבסוף פלט אותו לחוף. ברור, שזהו מעשה הנוגד את חוקי

איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית בית יואל, נמל ת"א 40, תל-אביב 6350671

הטבע, ואנו ממליצים לקורא שלא לנסות זאת בבית!
גם יונה הבין כי מדובר בנס: הוא הפנים את המסר,
ועשה את המוטל עליו – הלך לניווה והתנבא כפי
שציווה אותו אלוהים. גם כאן מעשה הנס נועד לתת
למאמין כוח.

נס בספר דניאל

הנס האחרון במקרא כמעט ואינו מוכר לציבור הרחב,
משום שהוא נכלל בספר דניאל, הכתוב בחלקו
בארמית. בפרק ג' של ספר זה מסופר על **נבוכדנצר**,
מלך בבל, המקים פסל ענק עשוי זהב, ומצווה על כולם
להשתחוות לפסל. **חנניה, מישאל ועזריה**, שלושה

מבני ישראל אשר הוגלו לבבל, מסרבים להשתחוות לפסל, המסמל את בבל עצמה.
השלושה מושלכים לכבשן האש, אולם הם ניצלים ממות על ידי מלאך אלוהים. אם לא
די בכך, הרי שדווקא האנשים אשר
השליכו אותם לכבשן נשרפים.

הניסים אותם ראינו עד כה נועדו לשכנע
את כלל עם ישראל או יחידים מתוך
העם. הנס בספר דניאל נועד לא רק
להציל שלושה מבני ישראל, אשר היו
מוכנים למות על קידוש השם, אלא גם
להרשים את נבוכדנצר. ואמנם, מלך
בבל מפיק אל הלקח הרצוי ומשבח את
אלוהי ישראל.

השלושה על המוקד.
סרקופג נוצרי (300 לספירה לערך) הנמצא בוותיקן

משה ביאלי אוסף את התנ"ך בראי האמנות, ציורי מערות וסלעים, וכן נושאים
שונים הקשורים באמנות הציור. כתובתו למשלוח תגובות:
mobilom@bezeqint.net